

מדינת ישראל
משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף
המפמ"רים

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

אגף בכיר
לחינוך מוכר
שאינו רשמי

חוברת הנחיות להערכה פנים בית-ספרית

מבחן בעברית לכיתה ה'

ערכה למורה ולצוות בית הספר

ניסן, התשס"ח

אפריל, 2008

תוכן העניינים

3	על הערכה פנים בית-סיפרית	הקדמה
5	המיצ"ב הפנימי – מדוע?	
6	מה מכיל המדריך?	
8	תיאור המבחן	פרק א'
8	1.א מפרט המבחן	
11	2.א מיפוי המבחן	
15	הנחיות להעברת המבחן	פרק ב'
15	1.ב היערכות לקראת העברת המבחן	
16	2.ב התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים	
17	3.ב הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה	
20	הנחיות לבדיקת המבחן	פרק ג'
20	1.ג המחווה וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים	
30	2.ג הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים	
33	3.ג השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)	
34	דף ריכוז ציונים לתלמיד – דוגמה	
36	דף ריכוז ציונים לתלמיד לחישוב ידני	
38	מיפוי כיתתי	

על הערכה פנים בית-ספרית (school based evaluation)

מבחני המיצ"ב החיצוניים משמשים להערכה רחבת-היקף מסכמת המכונה גם "הערכה של למידה" (הש"ל). מטרתה לעודד אחריות ואתן דין וחשבון לנמענים השונים בתוך הקהילה הבית-ספרית ומחוצה לה על רמת ההישגים של התלמידים (בירנבוים, 2004; Furtak, 2006). הרצון לצמצם ככל האפשר את ההשלכות השליליות של המבחנים החיצוניים על בית הספר הביא לעדכון מתכונת ההערכה הארצית בשנה "ל התשס"ז¹. במסגרת עדכון זה, הודגשה חשיבותה של הערכה פנימית מעצבת, המתבצעת על-ידי צוותים בית-ספריים ותואמת את הצרכים הספציפיים שלהם.

המתכונת החדשה משלבת הערכה בית-ספרית המתבצעת באמצעות כלים חיצוניים ("מיצ"ב חיצוני" המועבר ברבע מאוכלוסיית בתי הספר) לצד מבחנים חיצוניים המועברים באופן פנימי ומשרתים את בית הספר בלבד ("מיצ"ב פנימי"). המיצ"ב הפנימי מושתת על שילוב של שלושה מרכיבים: (א) העברת בחינה ארצית חיצונית-אובייקטיבית, שפותחה על-ידי ראמ"ה בשיתוף ועדות מקצועיות ומפמ"רים, המשקפת את תכנית הלימודים ואת הסטנדרטים של ידע והבנה; (ב) בדיקה פנימית של הבחינה על-ידי צוות בית הספר (בסיוע מחוץ המצורף לבחינה), המאפשרת להפיק משוב אישי וקבוצתי מהיר על מידת השליטה של התלמידים בכל תחום דעת, ומסייעת למורה לגבש תובנות פדגוגיות ברמת הכיתה; (ג) השוואה בין הישגי התלמידים בבית הספר לבין נתוני קבוצות ההשוואה (נורמות ארציות), המתקבלים מעיבוד הממצאים של בחינות המיצ"ב החיצוני בתחילת שנת הלימודים הבאה (בלר, 2007).

מטרת המיצ"ב הפנימי היא לספק משוב מיידי שיסייע לקידום הלמידה של התלמידים, להתריע על תלמידים שאינם שולטים בתכנים ובמיומנויות הנדרשים, לזהות את הפער בין הביצועים המצופים לבין הביצועים בפועל, ולהעריך את האפקטיביות של הפעולות שנעשות לצמצום הפער. מהותה של הערכה פנימית מעצבת היא השימושיות שלה (Black & Wiliam, 1998) ויכולתה לסייע בשיפור תהליך הלמידה בהתהוותו (Airasian, 1994; Dann, 2002).

שימוש במבחני המיצ"ב לצרכים פנימיים יכול להיות מנוף לצמיחה ולשיפור: הממצאים יכולים לספק את המידע הדרוש לתהליכי קבלת החלטות כלל בית-ספריים, שכבתיים, כיתתיים ופרטניים, לסייע בהגדרת ההישגים המצופים והרף הנדרש מן התלמידים, ולשמש אבן בוחן לתכניות הלימודים הבית-ספריות. מבחני המיצ"ב הפנימיים יכולים לסייע בזיהוי נקודות של חוזק ושל חולשה, ברמת הפרט וברמת הכיתה, לספק מידע על צרכים משתנים שיש לתת להם מענה, לקדם חשיבה תכנונית בית-ספרית, להגדיר יעדים מבוססי נתונים, לתרום לראייה רחבה יותר של המערכת ולגבש אמות מידה לאחריותיות.

שימוש במגוון רחב ככל האפשר של נתונים פנימיים וחיצוניים יסייע להבין טוב יותר את המציאות הבית-ספרית (נבו, 2001).

¹ מידע על עדכון מתכונת ההערכה מופיע בחוזר מנכ"ל סח/3(א) סעיף 2-4.1: "מתכונת ההערכה הארצית ומידע על המיצ"ב החיצוני והפנימי".

מקורות

בירנבוים, מ' (2004). **יחידה 7: משוב והערכה בכיתה**. בתוך: מ' בירנבוים, צ' יועד, ש' כ"ץ וה' קימרון, בהבניה מתמדת – סביבה לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות הל"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

בלר, מ' (2007). **מדידה בשירות הלמידה – על מה ולמה?** הד החינוך, פ"א, 7, עמ' 32-36.

נבו, ד' (2001). **הערכה בית-ספרית**. אבן-יהודה: רכס.

Airasian, P. W. (1994). **Classroom Assessment** (2nd ed.). New York: McGraw Hill.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. **Assessment in Education**, 5(1), 7-74.

Dann, R., (2002). **Promoting Assessment as Learning: Improving the Learning Process**. London & New York: Routledge Falmer.

Furtak, E. M. (2006). **Formative Assessment in K-8 Science Education: A Conceptual Review**.

Commissioned paper by the National Research Council for Science Learning K-8 consensus study.

המיצ"ב הפנימי - מדוע?

- במבחן המיצ"ב באים לידי ביטוי **עקרונות תכנית הלימודים**. מן המבחן אפשר ללמוד על הישגים המצופים מן התלמידים בנושאים שונים, בזיקה למטרות ההוראה של תחום הדעת, ועל רמת הקושי של השאלות בהתאם לנדרש בכל שכבת גיל. נוסף על כך, משאלות המבחן אפשר ללמוד על דרכי תשאול מומלצות.
  - המיצ"ב מספק דוגמאות **למבנה תחום הדעת**. המורים מקבלים **מבחן מוכן** שפותח על ידי מומחים. המבחן עומד בסטנדרטים (בהישגים הנדרשים) הנגזרים מתכנית הלימודים. כמו כן, המורים מקבלים **מחוננים מפורטים** המסייעים להם להעריך את תשובות התלמידים בצורה מהימנה ואובייקטיבית ככל האפשר.
  - מבחן המיצ"ב הפנימי בבית הספר חשוב מאוד לשם קבלת **תמונה מהימנה של הישגי התלמידים**. ניתוח תוצאות המבחנים מאפשר להנהלת ביה"ס ולמורים לראות את **הישגי ביה"ס ברמת התלמיד** (ולא רק ברמת הכיתה, כמו במיצ"ב החיצוני), בהשוואה למיומנויות הנדרשות מחד ובהשוואה להישגים הארציים מאידך.
  - הפקת הלקחים מבחינות המיצ"ב יכולה להיות **בסיס לתכנית העבודה הבית-ספרית**, הנגזרת מתכנית הלימודים: ברמת התלמיד – איתור נקודת התורפה שלו והעלאת הצעות תיווך ההולמות את הקשיים שהתגלו; ברמת המורה/הכיתה – זיהוי מוקדים שבהם רצוי לשכלל את הידע של התלמידים.
  - בדיקת המיצ"ב הפנימי באמצעות מחוון מקצועי ומפורט **תורמת לידע המקצועי של המורים**, הן בתחום ההערכה והן בתחום ההוראה.
- למבחן המיצ"ב הפנימי יש כל היתרונות של כלי ההערכה הארציים, אבל התוצאות של בתי הספר אינן נחשפות לקהל הרחב.

מה מכיל המדריך?

המדריך נועד לסייע לצוות בית הספר בהעברת המבחן **בעברית לכיתות ה'** במסגרת בית-ספרית. המדריך כולל פרטים בנוגע להעברת המבחן בכיתות, להערכת המבחן, לחישוב הציונים ולחישוב המדדים הכיתתיים.

המבחן פותח בידי הרשות הארצית למדידה ולהערכה בחינוך (ראמ"ה), ולווה על-ידי ועדת היגוי שכללה את המפמ"רית להוראת העברית וצוותה, וכן מפקחים, מדריכים, מורים ויועצים אקדמיים. נושאי המבחן משקפים את תכנית הלימודים ומתאימים לחומר הנלמד עד סוף כיתה ה'. לכן, יש לראות במבחן זה כלי הערכה נוסף, שתוצאותיו יתווספו לסל נתוני ההערכה הפנימיים של התלמיד/הכיתה במשך השנה או לאורך השנים.

מבחן זה הועבר בשנת הלימודים התשס"ח בבתי ספר במסגרת המיצ"ב החיצוני, והוא מוגש לכם כאן לצורך שימוש פנימי בבית הספר (מיצ"ב פנימי). אפשר להשתמש במבחן כתחליף למבחן מסכם בית-ספרי, ואז בדיקת המחברות, ניתוח התוצאות, והלמידה של התוצאות ייעשו על-ידי צוות של בית הספר. יש לזכור כי **תוצאות המיצ"ב הפנימי נועדו לשימוש פנימי, ובית הספר אינו נדרש לדווח עליהן** לכל גורם שהוא. מטרת המיצ"ב הפנימי היא לאפשר להנהלת בית הספר ולצוות המורים להפיק מתהליך בדיקת המבחנים ומן הממצאים שלהם תובנות (ברמת התלמיד, ברמת הכיתה וברמת תכנית הלימודים הבית-ספרית), שיסייעו להם להגדיר יעדים חינוכיים ולימודיים ולקדם את הישגי התלמידים.

כחלק מההיערכות להעברת המבחן בבית הספר, מומלץ לקרוא בעיון את המדריך ולפעול בהתאם להנחיות המופיעות בו. בית הספר יכול לקבוע את המתכונת של העברת המבחנים (למשל, אם המבחן יועבר בשלמותו או באופן חלקי, או בכל שינוי אחר). עם זאת, חשוב לזכור כי **ככל שיישמרו כללי ההעברה וההערכה המופיעים במדריך, כך התוצאות של המבחן יהיו מהימנות יותר, תקפות יותר, ויהיה אפשר להשוות אותן לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)**. הנתונים האלה נקבעים על-פי תוצאות המיצ"ב החיצוני, שיפורסמו על-ידי ראמ"ה בחודשים הבאים.

בנושאים הנוגעים לתוכני המבחן ולקישורם לתכנית הלימודים אפשר לפנות לגב' **מזל שניאק, המפמ"רית להוראת העברית, בטלפון 02-5603605 או בפקס 02-5602928, או למדריכות להוראת העברית במחוזות** (רשימת המדריכות מופיעה על גבי הכריכה האחורית של חוברת זו).

לפרטים נוספים בנוגע למיצ"ב הפנימי ולחומרי עזר, אפשר לפנות לאתר האינטרנט של ראמ"ה: <http://rama.education.gov.il>, בחרו בקטגוריה **"מיצ"ב פנימי התשס"ח"**.

שאלות על אודות המיצ"ב הפנימי אפשר להפנות לדוא"ל meitzav@education.gov.il, או להיכנס לפורום **"המיצ"ב הפנימי ומבחנים פנימיים ואחרים"**. הכניסה לפורום מיועדת לצוות בית הספר בלבד, והיא נעשית דרך אתר האינטרנט של ראמ"ה (בקטגוריה **"מיצ"ב פנימי התשס"ח"**) באמצעות שם המשתמש: **pnimi** והסיסמה: **pnimi7**.

פרק א' – תיאור המבחן: מפרט המבחן ומיפוי המבחן.

פרק ב' – הנחיות להעברת המבחן: היערכות לקראת העברת המבחן בבית הספר, פירוט ההתאמות לנבחנים בעלי צרכים מיוחדים והנחיות כלליות להעברת המבחן.

פרק ג' – הנחיות לבדיקת המבחן: המחווון וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים, הנחיות לחישוב הציונים (באופן ידני, במנב"ס/מנב"סון או במיצבית (כלי מבוסס אקסל) והסברים על השוואה בין תוצאות בית ספר אחד ובין התוצאות של קבוצות השוואה (כלל בתי הספר, כלל בתי הספר דוברי עברית, כלל בתי הספר דוברי ערבית), שיתפרסמו במועד מאוחר יותר.

עבודה נעימה ופורייה!

פרק א': תיאור המבחן

1.א מפרט המבחן

מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ה' - תשס"ח

במבחן נבדקים שלושה תחומים על-פי המפורט להלן:

1. **הבנת הנקרא** נבדקת באמצעות שלושה טקסטים, משלוש סוגות, ובעקבותיהם שאלות. השאלות הן מסוגים שונים (כגון שאלות מסוג רב-בררה ושאלות "פתוחות"), ובאמצעותן נבדקים ממדים שונים של הבנת הטקסט, המפורטים בטבלה ובנספח. בכל אחד מן הממדים ייכללו שאלות ברמות קושי שונות.
2. **הבעה בכתב** נבדקת באמצעות מטלות כתיבה המפורטות בטבלה בעמוד הזה וגם ע"פ חלק מן התשובות על שאלות בפרקים של הבנת הנקרא. מטלות הכתיבה נבדקות ע"פ ממדי הערכה המפורטים בנספח.
3. **מטה-לשון** – התחום נבדק בזיקה לטקסטים הנכללים בפרקים של הבנת הנקרא ובזיקה למטלות הכתיבה.

תחום	פירוט	משקל יחסי	הערות
1	הבנת הנקרא ע"פ תכנית הלימודים: פרק ג' – "רכיבי החינוך הלשוני" ופרק ד' – "הישגים נדרשים", הישגים 4 ו-5	65%-70%	<ul style="list-style-type: none"> • אורך כל טקסט עד 500 מילים (עד שני עמודים וחצי). • נושאי הטקסטים הם מתחומי עניין שונים. • לחלק מן הטקסטים נלווים טקסטים קצרים (חזותיים או מילוליים).
2	הבעה בכתב ע"פ תכנית הלימודים: פרק ג' ופרק ד' – הישגים 2 ו-3	20%-25%	מטלות הכתיבה הן בזיקה לטקסט או ללא זיקה אליו.
3	מטה-לשון ע"פ תכנית הלימודים: פרק ג' ופרק ד' – הישג 8	10%	<ul style="list-style-type: none"> • דגש על המשמעות של הצורות/המבנים ועל השימוש בהם (למטרות הבנת הנקרא, חיפוש במילון וכתוב נכון). • אין דרישה לציון הכלל הדקדוקי או להגדרת מושגים דקדוקיים.

* תכנית הלימודים לבית הספר המ"מ והממ"ד "חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות" (תשס"ג), ירושלים: האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, התרבות והספורט.

מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ה' - תשס"ח

נספח למפרט

1.	הבנת הנקרא – פירוט ממדי ההבנה
	<p>א. הבנת המשמעות הגלויה בטקסט</p> <ul style="list-style-type: none"> • איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט • איתור הגדרות, הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט • ארגון פרטי מידע מפורשים בטקסט ע"פ קריטריונים נתונים • זיהוי קשרים לוגיים מפורשים (לרבות רצף כרונולוגי) תוך כדי הסתייעות במילות קישור <p>ב. הבנת המשתמע מתוך הטקסט</p> <ul style="list-style-type: none"> • הבנת מילים וביטויים מתוך הקשר • הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט, לרבות רצף כרונולוגי • יצירת הכללות • הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט • תיאור הקשרים בין הדמויות בסיפור • הבנת הקשרים בין חלקי הטקסט תוך כדי הסתייעות באזכורים <p>ג. פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע</p> <ul style="list-style-type: none"> • העלאת השערות בהסתמך על הכתוב • השוואה ועימות בהתייחס למידע • גיבוש טענות-על ומסרים עיקריים • הבעת עמדה מנומקת על הכתוב • אפיון דמויות על-סמך הכתוב • יישום הנלמד בטקסט • הבחנה בין עובדה לבין דעה בטקסט <p>ד. הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים</p> <ul style="list-style-type: none"> • הערכת מטרתו של הטקסט • הערכת עמדתו של הכותב • הבנת תפקידם של רכיבי המבנה • הבנת תפקידם של הרכיבים הלשוניים • הבחנה באווירה ובנימה של הסיפור • זיהוי משלב הלשון ומשמעותו • הערכת היתכנות של המסופר

.2	הבעה בכתב - פירוט ממדי ההערכה
	<ul style="list-style-type: none"> • תוכן (50%) <ul style="list-style-type: none"> א. פיתוח התוכן: פירוט, מורכבות, הצגת נקודות ראות שונות, עושר רעיוני וכד' ב. צמידות ורלוונטיות למטלת הכתיבה, לנושא ולמטרה ג. מודעות לנמען: הכללת המידע הדרוש לנמען לשם הבנת הטקסט • מבנה (20%) <ul style="list-style-type: none"> א. התאמת המבנה הרטורי לסוג הכתיבה ולדרישות המטלה ב. יצירת רצף הגיוני בין משפטים, בין רעיונות ובין חלקים שונים של הטקסט (קישוריות ולכידות) ג. הצגת הכתוב וארגונו על-פני העמוד (כגון הפרדה בין מילים, בין פסקות ובין כותרת לטקסט) • לשון (30%) <ul style="list-style-type: none"> א. משלב לשוני: שימוש בלשון ההולמת את הנושא, את הנמענים ואת המטרה, כפי שהם מוגדרים במטלת הכתיבה ב. אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות ג. תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר וכד'), שימוש נכון במילות יחס ד. פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, סימן קריאה ומירכאות לציון ציטוט) ה. כתיב: אי-השמטת אותיות והיעדר טעויות
.3	מטה-לשון
	<ul style="list-style-type: none"> • חיפוש מילה במילון, סדר אלפביתי, מבנה מילה, תחיליות וסיומות, ראשי תיבות • הבנת המושג "שורש" ותפקידו (משפחות מילים) • זיהוי צורות הפועל ושימוש תקין בזמנים ובגופים • התאמה במין ובמספר בין שמות עצם, פעלים ושמות תואר • הבנת התפקיד של סימני הפיסוק (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, סימן קריאה ומירכאות)

תחום: הבנת הנקרא		
פרק ראשון: טקסט מידעי – חושים		
השאלה	פירוט ממדי ההבנה	תכנית הלימודים בחינוך לשוני (ה'תשס"ג)
1 (פתוחה) לשם מה זקוקים בעלי חיים למידע על מה שמתרחש סביבם?	הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט	עולם השיח העיוני/טקסטים למטרות מידוע, תיאור והסבר: טקסט מידעי (פרק ג', עמ' 24–27) ידע לשוני (פרק ג', עמ' 68–73)
2 (סגורה) מה פירוש מידע חיוני ?	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים מתוך הקשר	על קריאה (פרק ג', עמ' 75–76)
3 (סגורה) איזו מילה היא מן השורש ש-א-ר ?	מטה לשון: הבנת המושג "שורש" ותפקידו (משפחות מילים)	הישגים נדרשים: 4, 5 ו-8 (פרק ד')
4 (השלמה) טבלה: באיזה חוש נעזר כל אחד מבעלי החיים כדי לבצע את הפעולה?	הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט	
5 (פתוחה) מה קורה לפני מה?	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: זיהוי קשרים לוגיים שאינם מפורשים (לרבות רצף כרונולוגי)	
6 (סגורה) מה יש אחרי הסימן נקודתיים ?	הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הבנת תפקידם של הרכיבים הלשוניים מטה לשון: הבנת התפקיד של סימני הפיסוק	
7 (סגורה) איזה מידע נחוץ לבעלי החיים לפי המשפט?	הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: זיהוי קשרים לוגיים מפורשים תוך כדי הסתייעות במלות קישור	
8 (סגורה) לאיזו מטרה מופיעים האיורים וההסברים בצד הקטע?	הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הבנת תפקידם של רכיבי המבנה	
9 (פתוחה) אברי החושים של בעלי חיים מתאימים לצורת החיים שלהם. הדגימו זאת בעזרת המידע על החולד.	פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: יישום הנלמד בטקסט	

תחום: הבנת הנקרא

פרק שני: טקסט סיפורי – העץ כעד צדק

תכנית הלימודים בחינוך לשוני (ה'תשס"ג)	פירוט ממדי ההבנה	השאלה
<p>טקסטים למטרות סיפור (פרק ג', עמ' 48–51)</p> <p>ידע לשוני (פרק ג', עמ' 68–73)</p> <p>על קריאה (עמ' 75–76)</p> <p>הישגים נדרשים: 4 ו-8 (פרק ד')</p>	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהקשר</p>	<p>10 (סגורה) "... וביקשו ממנו לישב מריבה..." מה היה הרב צריך לעשות לפי המשפט הזה?</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט</p>	<p>11 (פתוחה) מדוע רבו הסוחר והאופה?</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: יצירת הכללות/הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט</p>	<p>12 א', ב', ג' (השלמה) איזו דמות בסיפור מתאימה לכל משפט?</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות מרכזיים המשתמעים מהטקסט</p>	<p>13 (סגורה) מה באמת רצה הרב לדעת?</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהקשר</p>	<p>14 (סגורה) מה פירוש המילה הפקדתי?</p>
	<p>מטה לשון: חיפוש מילה במילון, סדר אלפביתי, מבנה מילה, תחליות וסיומות</p>	<p>15 (סגורה) חיפוש במילון: לדרכו</p>
	<p>מטה לשון: זיהוי והבנה של רכיבים במערכת הצורות – הבחנה בין כינויי קניין חבורים לבין כינויי קניין פרודים</p>	<p>16 (השלמה) כינוי הקניין החבור</p>
	<p>הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט</p>	<p>17 (סגורה) מדוע הייתה הבעת פליאה על פני האופה?</p>
	<p>הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הבנת תפקידם של הרכיבים הלשוניים. מטה לשון: הבנת התפקיד של סימני הפיסוק.</p>	<p>18 (סגורה) השימוש בסימן קריאה</p>
	<p>הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הערכת מטרתו של הטקסט</p>	<p>19 (פתוחה)* ומדוע חשוב שילדים יקראו סיפורים מן הסוג של הסיפור "העץ כעד צדק"? נמקו את תשובתכם.</p>

* שאלה 19 נבדקת גם בהבעה בכתב.

תחום: הבעה בכתב*		
פרק שלישי: כתיבה למטרות טיעון ושכנוע		
תכנית הלימודים בחינוך לשוני (ה'תשס"ג)	פירוט ממדי ההערכה	השאלה
<p>טקסטים למטרות טיעון ושכנוע (פרק ג', עמ' 35)</p> <p>על כתיבה טיעונית (פרק ג', עמ' 40–41)</p> <p>מלאכת הכתיבה (פרק ג', עמ' 77–78)</p> <p>הישגים נדרשים: 2–3 (פרק ד')</p>	<p>תוכן, מבנה ולשון (על-פי המפרט)</p>	<p>20 (פתוחה) מכתב לראש העיר: הציגו את הבעיה, ונסו לשכנע את ראש העיר לצרף את השטח לחצר בית-הספר.</p>

המשך הטבלה בעמוד הבא.

* בהבעה בכתב נבדקת גם השאלה 19 תוך כדי התייחסות כוללת לממדי ההערכה.

תחום: הבנת הנקרא		
פרק רביעי: טקסט שימושי (מדריך ומפעיל) – שמורת הטבע "אלוני אבא"		
השאלה	פירוט ממדי ההבנה	תכנית הלימודים בחינוך לשוני (ה'תשס"ג)
21 (השלמה) כתבו שמות של שתיים מן התחנות שהמבקרים צריכים לעבור בדרכם לגבעת חרוב.	הבנת המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט	טקסטים למטרות הפעלה (פרק ג', עמ' 43–45)
22 (סגורה) מדוע "אלוני אבא" היא שמורת טבע?	פרשנות מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: יישום הנלמד בטקסט	ידע לשוני (פרק ג', עמ' 68–73)
23 (סגורה) על איזו שאלה יש תשובה בדף המידע?	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	על קריאה (פרק ג' 75–76)
24 א' ב' (פתוחה) ענו על שתי שאלות לפי דף המידע.	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	הישגים נדרשים: 4 ו- 8 (פרק ד')
25 (סגורה) מהי מטרתו העיקרית של דף המידע על שמורת הטבע "אלוני אבא"?	הערכה של התוכן וזיהוי תפקיד הרכיבים הלשוניים והטקסטואליים: הערכת מטרתו של הטקסט	
26 (השלמה) הפועל הפועל	מטה לשון: זיהוי צורות הפועל ושימוש תקין בזמנים ובגופים	
27 (השלמה) שמות תואר	מטה לשון: התאמה במין ובמספר בין שמות עצם, פעלים ושמות תואר	
28 (פתוחה) האם לדעתכם כדאי למשפחה לבקר בשמורת הטבע "אלוני אבא"? נמקו את תשובתכם.	פרשנות, מיזוג ויישום של רעיונות ומידע: יישום הנלמד בטקסט/הבעת עמדה מנומקת על הכתוב	

פרק ב': הנחיות להעברת המבחן

בפרק זה מוצג מידע חיוני שמטרתו לסייע לבית הספר להיערך לקראת ההעברה של מבחן המיצ"ב הפנימי. הפרק מכיל מידע הנוגע להיערכות בית הספר בהיבטים האלה: מועד העברת המבחן, הודעה לתלמידים, שמירה על סודיות המבחן ועוד. כמו כן, יש בפרק מידע על דרך ההתייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים והנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה.

1.ב היערכות לקראת העברת המבחן

בסעיף הזה מוצגות הנחיות כלליות לקראת העברת המבחן בבית הספר. יש לקרוא את ההנחיות האלה מראש ולהיערך בהתאם.

מועד העברת המבחן: יש להעביר את המבחן הזה לקראת סוף שנת הלימודים של כיתה ה'. יש להעביר את המבחן בבית הספר מיד לאחר המועד של מבחן המיצ"ב החיצוני בעברית (9 באפריל 2008), בין התאריכים 29 באפריל – 6 במאי 2008. שימו לב, העברת המבחן במועד אחר עלולה לפגוע ברלוונטיות של תוצאות המבחן ובאפשרות להשוות בין ההישגים שיתקבלו בבית הספר לבין נתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות).

הודעה לתלמידים: מומלץ להודיע מראש לתלמידים בכיתות הנבחרות על מועד המבחן, על היקף החומר הנכלל בו ועל השימושים שיעשו בתוצאותיו, וזאת בהתאם להחלטת בית הספר (האם הציון יימסר לתלמיד? האם הציון יתבטא בתעודה? האם תישלח הודעה להורים?).

שמירה על הסודיות של שאלות המבחן בתוך בית הספר ומחוצה לו: מומלץ להעביר את המבחן לכל כיתות ה' באותו יום ובאותה שעה. העברה של המבחן בכיתות מקבילות בהפרשי זמן עלולה לגרום ל"דליפה" של השאלות. נוסף על כך, מאחר שמדובר במבחן שיועבר בבתי ספר רבים, יש לשמור ככל האפשר על חיסיונם של המבחנים ועל חיסיונה של חוברת הנחיות זו, גם לאחר שהמבחן כבר התקיים.

שינויים בתוכן המבחן על-פי החלטת בית הספר: בית הספר יכול להחליט אילו חלקים מן המבחן יועברו לתלמידים. מומלץ להעביר את המבחן **בשלמותו**, אך אם בית הספר יחליט לבטל שאלות מסוימות, יש לסמן עליהן X במחברות המבחן. שימו לב, לביטול שאלות יש השלכות על חישוב הציונים, והדבר עלול לפגוע ביכולת להשוות בין הציונים של בית הספר לבין הנתונים של קבוצות השוואה (נורמות ארציות).

נוסח המבחן: המדריך הזה עוסק בנוסח אחד בלבד של המבחן (נוסח ג'), שהוא הנוסח שיועבר לתלמידים. אם יש חשש להעתקות במבחן, על בית הספר להיערך בהתאם, למשל, לתגבר את ההשגחה בכיתות או לבחור בכל פתרון ארגוני אחר שייראה לנכון.

היערכות לבחינת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים: היערכות ליום הבחינה כוללת התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים. קריאה וכתובה הן אבני היסוד של הוראת שפת אם, ולכן ההיערכות המיוחדת תהיה רלוונטית רק במקרים שבהם בית הספר מאשר לתלמידים תנאי היבחנות מותאמים (שאינם הקראה או שכתוב), כפי שמפורט להלן בסעיף 2. בהתאם לכך, בית הספר צריך להכין מראש אמצעי בחינה מיוחדים (למשל, חוברות מוגדלות לתלמידים שיש להם קשיי ראייה), וליידע את התלמידים בנוגע להתאמות שיקבלו (כיתה שקטה, הפסקות במהלך הבחינה, הארכת זמן) ובנוגע להתאמות שלא יקבלו (הקראת תשובות ו/או שכתוב שלהן). בסעיף 2 מפורטות קבוצות התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים ואופן ההתייחסות אליהן, כפי שמוצע במיצ"ב הפנימי.

החזרת מבחנים: אפשר להחזיר לתלמידים את מחברות המבחן כשבועיים לאחר מועד העברת המבחן (מטעמי שמירת סודיות).

2.ב התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים

הסעיף הזה עוסק בהתאמות האפשריות במסגרת המיצ"ב הפנימי² לבחנים בעלי צרכים מיוחדים. יש לאפשר לתלמידים רבים ככל האפשר מקרב הקבוצות האלה להיבחן בתנאים נאותים והוגנים, שיאפשרו להם לבטא את יכולותיהם הלימודיות במלואן, בתנאי שהדבר אינו פוגע במהות המקצוע. קריאה וכתובה הן אבני היסוד של הוראת שפת אם באשר היא, ומטרת המבחן היא לבדוק את שליטתם של התלמידים בהפקת משמעות מטקסט כתוב. במקרה זה, התאמה מסוג הקראה תפגע במהות המבחן, ולכן מומלץ שלא לאפשר הקראת תשובות ו/או שכתוב שלהן. תלמידים בעלי צרכים מיוחדים יתמודדו כמיטב יכולתם עם פענוח טקסטים בעזרת הכלים העומדים לרשותם. עם זאת, בית הספר יכול לשקול אם לתת להם התאמות אחרות, כגון היבחנות בכיתה שקטה, מתן הפסקות במהלך המבחן, הארכת זמן וכדומה.

תלמידים הלומדים בכיתות של החינוך המיוחד: המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה של התלמיד בחומר הלימודים על-פי תכנית הלימודים הכללית, ולכן בית הספר יכול לאפשר, על-פי שיקול דעתו, התאמות בהתאם לתח"י (תכנית חינוכית יחידנית) של כל תלמיד. עם זאת, בדומה למיצ"ב החיצוני, אין חובה לבחון את התלמידים האלה.

תלמידים עולים חדשים הנמצאים פחות משנה אחת בארץ ותלמידים בכיתות אולפן או בכיתות קלט: המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה בחומר הלימודים של תלמידים השולטים בשפת המבחן ברמה בסיסית. על כן, מבחן זה אינו מתאים לאוכלוסיית התלמידים הזאת. עם זאת, בית הספר רשאי לשקול את האפשרות לבחון את התלמידים האלה בתנאים מותאמים, על-פי מידת שליטתם בשפה ועל-פי יכולתם להבין כהלכה טקסט כתוב.

² במבחני המיצ"ב החיצוני ניתנו תנאים אחידים, על-פי המוגדר בחוזר מנכ"ל "הוראות קבע" סח/3(א) סעיף 3-4.1, בנושא התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במבחנים ארציים (המיצ"ב/ב/מאה מושגים/מבחני החמ"ד) בבתי הספר היסודיים ובחטיבות הביניים.

תלמידים עולים חדשים הנמצאים בארץ בין שנה אחת לשלוש שנים: התלמידים האלה ייבחנו בכיתות הרגילות וללא התאמות.

תלמידים בכיתות רגילות הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב: ההחלטה כיצד ייבחנו תלמידי השילוב במיצ"ב הפנימי נתונה לשיקול דעתו של צוות בית הספר. מאחר שהמבחן מבוסס על תכנית הלימודים הכללית, ייתכן שאינו מתאים להיקף הלמידה של התלמידים האלה. עם זאת, יש להכיר בחשיבות הרגשית והחברתית של עצם השתתפותם במבחן עם עמיתיהם לכיתה. לכן, צוות בית הספר צריך לשקול כיצד לבחון אותם, וזאת בהתאם ליכולותיהם הקוגניטיביות, הרגשיות והחברתיות, ובהתאם לתח"י של כל תלמיד. כמו כן, בית הספר יכול לפטור אותם מחלקים מסוימים של המבחן או משאלות קשות, או לפצל את המבחן לכמה מקטעים.

תלמידים בעלי לקויות למידה שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב: בקבוצה זו נכללים תלמידים שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב (בין שעברו אבחון בידי גורם חיצוני ובין שלא), אך מתמודדים עם קשיי למידה, בעיקר בקריאה ובכתיבה. תלמידים אלה ייבחנו בכיתות הרגילות בלי התאמות מיוחדות, ויש לעודד אותם לענות על שאלות רבות ככל האפשר.

3.2 הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה

בסעיף זה מוצגות הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה. העברת המבחן על-פי הנחיות אחידות תתרום למהימנות המבחן, ותיתן לכל תלמיד הזדמנות שווה לבטא את ידיעותיו ואת מידת שליטתו בחומר הלימודים.

משך המבחן

שעת המבחן: מומלץ לקיים את המבחן בשעות שבהן התלמידים ערניים, ושאינן בסביבה גורמים העלולים להפריע להם. המיצ"ב החיצוני מתקיים בשעות השלישית והרביעית של יום הלימודים, ומומלץ להעביר גם את המבחן הפנימי בשעות האלה.

הזמן המוקצב למבחן המועבר בשלמותו הוא **90 דקות ללא הפסקות**. משך זמן זה תוכנן כך שהתלמידים יוכלו להשיב בנינוחות על כל שאלות המבחן. אם תלמידים יזדקקו לכמה דקות נוספות כדי להשלים את המבחן, אפשר לתת להם תוספת זמן קצרה, בכפוף להחלטת בית הספר. בכל מקרה, מומלץ שלא לתת תוספת זמן העולה על 15 דקות.

בתחילת המבחן יש להודיע לתלמידים על משך הזמן העומד לרשותם, אולם אין לזרז את התלמידים במהלך המבחן, ואין לכתוב על הלוח את משך הזמן הנותר לסיום המבחן.

סיום המבחן לפני תום הזמן המוקצב: בית הספר יקבע אם התלמידים שסיימו את המבחן לפני תום הזמן המוקצב יישארו בכיתה או שיצאו החוצה. רצוי לעודד את התלמידים האלה לבדוק שוב את תשובותיהם, ורק לאחר מכן למסור את מחברותיהם.

תפקידיו של המורה לעברית:

1. לפני תחילת המבחן מומלץ לאפשר למורה לעברית לתת הבהרות כלליות לתלמידים בנוגע לתוכני המבחן.
2. המבחן יכול לסייע למורה לעברית, בין היתר, למפות את הידיעות של התלמידים מצד אחד ואת הקשיים שלהם מצד אחר.
3. מומלץ כי במהלך המבחן יעבור המורה לעברית בין הכיתות הנבחרות וירשום לעצמו את שאלות התלמידים העולות בזמן המבחן. על-פי השאלות האלה ועל-פי תוצאות המבחן, יוכל המורה להסיק מסקנות בנוגע לתהליך הלמידה ולגבש תובנות פדגוגיות מתאימות.

השגחה בכיתת האם:

בעת המבחן רצוי למנות בכל כיתה מורה משגיח שאינו מורה לעברית.

תפקידי המורה המשגיח בשעת המבחן:

1. לפקח על המהלך התקין של המבחן ולשמור על הסדר ועל טוהר הבחינות.
2. לוודא שכל תלמיד עובד באופן עצמאי.
3. לסייע לתלמידים בפתרון בעיות טכניות (דפוס לא ברור, חוברת פגומה וכדומה). אין להשיב על שאלות העוסקות בתחום התוכן, אין להקריא את שאלות המבחן, ואין לרמוז על התשובה הנכונה או לכוון את התלמידים לתשובה הנכונה.
4. ליצור אווירת עבודה שקטה ונינוחה, ללא לחץ של זמן, שתאפשר לתלמידים לבטא את הידע שלהם בצורה הטובה ביותר.
5. לעודד את התלמידים להשיב על כל שאלות המבחן ולא לדלג על שאלות, גם כאשר נדמה להם שאינם יודעים את התשובה, כי לפעמים תלמידים יודעים יותר מכפי שנדמה להם. בשלב מאוחר יותר, לאחר בדיקת המבחנים, יהיה אפשר להסיק מסקנות מן התשובות: על אילו שאלות לא ענה התלמיד? מדוע לא ענה עליהן? מה היו הקשיים שנתקל בהם? מה מן החומר במבחן לא נכלל בחומר הנלמד?
6. לתעד את השאלות שהתלמידים שואלים במהלך המבחן (אם המורה לעברית אינו נמצא בכיתה). ראו בסעיף "תפקידיו של המורה לעברית" לעיל.
7. לסייע בפתרון בעיות אישיות שאינן קשורות לתוכן המבחן (מתן אישור לאכול ולשתות במהלך המבחן על-פי מדיניות בית-הספר, טיפול בבעיות חריגות וכו').

תלמידים הזכאים לתנאי בחינה מותאמים ראו פירוט בסעיף ב.2 לעיל.

הנחיות לתלמידים לפני חלוקת המבחנים:

1. יש להסביר לתלמידים את מטרת המבחן.
2. יש לציין כמה זמן עומד לרשותם.
3. יש לציין שהמבחן מורכב משאלות סגורות (רב־בררה) ושאלות פתוחות. בשאלות הסגורות יש תשובה נכונה אחת ויש לסמן אותה. בשאלות הפתוחות יש לכתוב את התשובה במקום המיועד לכך.
4. יש לבקש מן התלמידים לכתוב אך ורק בתוך מחברת המבחן (ולא על דפי טיוטה) כדי שיישאר תיעוד של דרכי הפתרון.
5. יש להסביר לתלמידים מה יהיה עליהם לעשות אם יסיימו את המבחן לפני הזמן.
6. יש לבקש מהם להתייחס למבחן ברצינות המרבית, ולהשיב על כל השאלות. יש להציע להם לנסות ולהשיב על כל שאלה גם אם נדמה להם שאינם יודעים את התשובה, או שאינם בטוחים שתשובתם נכונה.
7. יש להסביר לתלמידים את נוהלי ההתנהגות בשעת המבחן (יציאה לשירותים, אכילה, שאילת שאלות וכו').

פרק ג' - הנחיות לבדיקת המבחן

פרק זה כולל מידע שיסייע לצוות בית הספר בבדיקת המבחן ובציינונו. בראשית הפרק יוצג המחוון והנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים, הנחיות לבדיקת המבחנים וחישוב הציונים (במנב"ס/ במנבסון, או במיצבית – כלי המבוסס אקסל, או באופן ידני). כמו כן, יוצגו הסברים על ההשוואה בין הנתונים של בית ספר אחד ובין נתוני קבוצות ההשוואה (כלל בתי הספר, כלל בתי הספר דוברי עברית, כלל בתי הספר דוברי ערבית), שיתפרסמו במועד מאוחר יותר.

1.ג. המחוון והנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים

לנחיות המורים, נעשה מאמץ לפתח מחוון מפורט ככל האפשר. המחוון מציין את סוג הפריט (רב-בררה/פתוח), את התשובה הנכונה לכל פריט, כולל תיאור של רמות הביצוע האפשריות, ואת טווח הציון לתשובה.

שימו לב,

- יש לתת ניקוד לכל סעיף בנפרד.
- התלמיד יקבל אפס נקודות על כל שאלה שלא השיב עליה.
- בעמודה שכותרתה "טווח הציון לתשובה" הערכים או טווח הערכים מתייחסים לאפשרויות הניקוד (אותן אפשרויות מופיעות גם בדף ריכוז הציונים). אם, למשל, כתוב כי הניקוד הוא 0-2, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות, נקודה אחת או 2 נקודות. אם כתוב 0,2, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות או 2 נקודות, ללא ניקוד ביניים.
- בשאלות סגורות (רב-בררה) יש להתייחס לשאלה שבה התלמיד סימן יותר מתשובה אחת, כאילו לא השיב עליה כלל.
- במשימת ההבעה בכתב יש להעריך כל מרכיב המופיע במחוון בנפרד (שני רכיבי **התוכן**, שלושת רכיבי **המבנה** וארבעת רכיבי **הלשון**).

מחווון למבחן בעברית לכיתה ה' (נוסח ג') מיצ"ב פנימי, תשס"ח

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
פרק ראשון: הטקסט המידעי – "חושנים"			
1	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>3 = תשובה הכוללת שלושה פריטים מבין אלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • כדי לחיות. • כדי למצוא מזון. • כדי להישאר במקום מחיה המתאים להם. • כדי להימלט מטורפים. <p>לחלופין, תשובה הכוללת שניים מבין הפריטים הנ"ל, בתנאי שאחד מהם "כדי לחיות".</p> <p>2 = תשובה הכוללת שניים מבין הפריטים הנ"ל/תשובה הכוללת "כדי לחיות" בלבד.</p> <p>1 = תשובה הכוללת פריט אחד מבין הנ"ל/תשובה הכוללת פריט דוגמה מידע עולם שאינו מופיע בטקסט.</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p> <p>הערה: תשובה שבה ייכתבו יותר מפריט אחד בשורה אחת, תיחשב גם כן תשובה נכונה. בתשובה שתכלול יותר משלושה פריטים, ייספרו רק הפריטים הנכונים.</p>	3–0
2	ר"ב הבנת המשתמע	<p>3 = תשובה נכונה: ③ מידע חשוב והכרחי</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	3,0
3	ר"ב מטה לשון	<p>1 = תשובה נכונה: ① שאריות</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	1,0
4	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>א. 1 = חוש המישוש</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	1,0
	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>ב. 1 = חוש השמיעה</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	1,0
	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>ג. 1 = חוש הראייה</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	1,0
	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>ד. 1 = חוש הריח</p> <p>0 = תשובה שגויה.</p>	1,0
		<p>הערה לשאלה 4: תשובה שבה ייכתבו שתי תשובות או יותר בתוך אותה משבצת, תיחשב תשובה שגויה.</p>	

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
5	פתוח הבנת המשתמע	4 = 4 2 1 3 0 = תשובה שגויה.	4,0
6	ר"ב הערכה של התוכן	3 = תשובה נכונה: ④ פירוט 0 = תשובה שגויה.	3,0
7	ר"ב הבנת המשמעות הגלויה	3 = תשובה נכונה: ③ מידע גם על סביבתם וגם על גופם 0 = תשובה שגויה.	3,0
8	ר"ב הערכה של התוכן	3 = תשובה נכונה: ② להרחיב את המידע שבקטע בעזרת דוגמאות. 0 = תשובה שגויה.	3,0
9	פתוח פרשנות	3 = תשובה המתייחסת לקשר שבין צורת החיים של החולד (כגון מחילה, חושך, תקשורת באמצעות תיפוף ברגליים) ובין אחד מחושיו לפחות, לדוגמה: "חוש השמיעה של החולד מצוין. החולד מתופף ברגליו בדופן המחילה, קולות התיפוף נשמעים למרחק רב, וכך בני מינו יודעים שלא להיכנס למחילתו." 1 = תשובה שאינה מתייחסת לזיקה שבין החושים ובין צורת החיים של החולד, אך מציינת את הקשר שבין החושים לבין עצמם, חוש השמיעה התפתח, או שהיה מפותח, כפיצוי על היעדר חוש הראייה/ העיוורון. לחלופין, תשובה המתייחסת לחושים וגם לצורת החיים של החולד, אך אינה מצביעה על הזיקה ביניהם, לדוגמה: "חוש השמיעה של החולד הוא מצוין, והוא מתופף ברגליו בדופן המחילה." 0 = תשובה המתייחסת לצורת החיים של החולד או לאחד החושים/ תשובה שגויה/תשובה לא רלוונטית, לדוגמה: "החולד גר מתחת לאדמה במחילה והוא עם חוש המישוש שלו מרחיק את בני מינו מביתו."	3,1,0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
פרק שני: הסיפור – "העץ כעד צדק"			
10	ר"ב הבנת המשתמע	3 = תשובה נכונה: ① לפתור את הסכסוך שפרץ ביניהם 0 = תשובה שגויה.	3,0
11	פתוח הבנת המשתמע	4 = תשובה המתארת את הסיבה למריבה ואת השתלשלות האירועים, בהכללה או בפירוט, לדוגמה: — "שני הכפריים רבו מכיוון שאחד משניהם לקח מאה מטבעות זהב מן השני" — "כי האופה גנב מן הסוחר את כל מטבעות הזהב." — "הסוחר נתן לאופה מאה מטבעות, וכשחזר האופה הכחיש זאת." — "בגלל גנבת (מאה) מטבעות הזהב." — "בגלל ההכחשה של האופה שקיבל מטבעות זהב." 2 = תשובה חלקית: תשובה שחסרה בה הבנה של מהות המריבה או של הכחשת הגנבה, לדוגמה: — "כי הסוחר רצה את מטבעות הזהב." — "שני הכפריים רבו כי אחד היה צריך לנסוע והוא נתן את כל כספו לחברו, וכשחזר, הכסף לא היה אצל חברו." או בניסוח כולל, לדוגמה: "בגלל הכסף"/"בגלל המטבעות"/"בגלל מאה מטבעות". 0 = תשובה שגויה, או תשובה הכוללת עובדות המשתמעות מן השאלה, לדוגמה: — "בגלל חוסר ההסכמה ביניהם." — "בגלל חוסר האמון ביניהם." תשובה הכוללת את הסבר המונח "מריבה" באופן כללי, בלי להתייחס לאירועים בסיפור.	4,2,0
12	פתוח הבנת המשתמע	א. 1 = הסוחר/התובע 0 = תשובה שגויה.	1,0
	פתוח הבנת המשתמע	ב. 1 = החכם/הרב/הרב חיים בן עטר 0 = תשובה שגויה.	1,0
	פתוח הבנת המשתמע	ג. 1 = האופה/הנאשם 0 = תשובה שגויה.	1,0
		הערה לשאלה 12: הוספת שם תואר לדמות לא תיחשב שגיאה.	
13	ר"ב הבנת המשתמע	3 = תשובה נכונה: ④ אם האופה דובר אמת. 0 = תשובה שגויה.	3,0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
14	ר"ב הבנת המשתמע	3 = תשובה נכונה: (3) מסרתי לשמירה. 0 = תשובה שגויה.	3,0
15	ר"ב מטה לשון	2 = תשובה נכונה: (4) דרך 0 = תשובה שגויה.	2,0
16	פתוח מטה לשון	2 = תשובה הכוללת חמישה או שישה פתרונות נכונים: 1. רכוש שלי/הרכוש שלי 2. מקום שלנו/המקום שלנו 3. מסעות שלו/המסעות שלו 4. עדים שלו/העדים שלו 5. דברים שלך/הדברים שלך 6. מטבעות שלנו/המטבעות שלנו 1 = תשובה הכוללת שניים, שלושה או ארבעה פתרונות נכונים. 0 = תשובה הכוללת פתרון אחד נכון/תשובה שגויה.	2—0
17	ר"ב הבנת המשתמע	4 = תשובה נכונה: (4) כי הוא לא הבין איך הרב יודע את האמת. 0 = תשובה שגויה.	4,0
18	ר"ב הערכה של התוכן	3 = תשובה נכונה: (3) היה בטוח בתשובתו לרב. 0 = תשובה שגויה.	3,0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
19	פתוח הערכה של התוכן	<p>2 = תשובה הכוללת נימוק מתאים/נימוקים מתאימים (נימוק מורחב או כמה נימוקים ללא פירוט). דוגמה לנימוק מורחב: "לילדים יש לפעמים רצון לשקר. לכן צריך לקרוא סיפור זה ולהבין כי עוף השמים יוליד את הקול. השקר תמיד יתגלה בסופו של דבר, ולכן לא מומלץ לשקר." דוגמאות נוספות: – "חשוב שיקראו סיפורים מן הסוג הזה כי מוטב לקרוא סיפורי קודש מאשר סיפורי חולין." – "חשוב שיקראו סיפורים כאלה כדי להכיר רבנים ועיירות נוספות שלא הכירו קודם." 1 = תשובה הכוללת נימוק אחד שאינו מפורט, לדוגמה: – "כי אסור לשקר." – "סיפורים אלה הם חינוכיים מאוד." לחלופין, תשובה הכוללת התייחסות לחשיבות של סיפורים באשר הם, לדוגמה: "כי חשוב שילדים יקראו סיפורים מעניינים." 0 = תשובה שאינה רלוונטית/תשובה סתמית/תשובה שגויה, לדוגמה: "חשוב לקרוא סיפורים מן הסוג הזה."</p>	2–0
19 הבעה בכתב	פתוח הבעה בכתב	<p>3 = הטקסט כולל שלוש שורות לפחות ובהן נימוק מתאים או נימוקים מתאימים (ראו ניקוד מרבי לתשובה 19 לעיל). השפה תקינה: המשלב הולם, הטקסט לכיד והמשפטים מחוברים במילות קישור מתאימות. לחלופין, הטקסט כולל משפט פתיחה ואחריו מנייה של הנימוקים בכמה סעיפים (ראו דוגמה להלן). סימני הפיסוק במקום (לא נדרשת הקפדה על פסיק באמצע משפט), והכתיב נכון. דוגמה: "חשוב שילדים יקראו עוד סיפורים מסוג זה כי: 1. זה מלמד על החכמה והגדולה של הרבנים החשובים. 2. יש בהם מוסרי השכל רבים מאוד. 3. זה גורם לילדים לרצות לדבר אמת. 4. זה מעשיר את הידע של הילדים." 2 = התוכן מלא, אבל קיימת בעיה בלכידות/בלשון/בסימני הפיסוק. או: הטקסט לכיד והשפה תקינה, אבל התוכן חלקי. 1 = התוכן מלא, אבל הכתיבה לקויה מאוד (משלב נמוך, שגיאות כתיב, היעדר סימני פיסוק). לחלופין, התוכן חלקי, וקיימת בעיה בלכידות, בלשון ובסימני הפיסוק. 0 = הטקסט אינו עונה על המטלה: אינו טקסט טיעוני/אינו לכיד/תוכן שגוי. הטקסט כולל פחות משתי שורות. לחלופין, הכתיבה טובה, אבל אורך הטקסט שורה אחת בלבד (אי אפשר להעריך טקסט כה קצר).</p>	3–0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
פרק שלישי: הבעה בכתב – מכתב שכנוע – מגרש החניה			
20	תוכן, מבנה ולשון	0 (נכשל) = הטקסט כולל משפט אחד בלבד, או שבטקסט לא באה לידי ביטוי הסוגה הנדרשת במטלה (טקסט למטרות טיעון ושכנוע), או שהטקסט הוא העתקה גורפת.	
		א. תוכן הטקסט כולל: 1 הצגת הבעיה 3 = הצגת הבעיה. 2 = הצגה חלקית של הבעיה. 0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה.	3,2,0
		2 הבעת עמדה מנומקת/שימוש באמצעי שכנוע 6 = הבעת עמדה או הצעה מנומקת באופן מפורט באמצעות הסברים/סיבות/דוגמאות לביסוס העמדה/שימוש באמצעי שכנוע נוספים, כגון הצעות לפתרון. 4 = הטקסט כולל הנמקה שאינה מפורטת. 2 = הטקסט כולל נימוק דל. 0 = הטקסט אינו עומד בדרישה. הערה לסעיף א' – תוכן: תשובה שתכלול עמדה מנוגדת לזו הנדרשת במטלה (תמיכה בהשארת מגרש החניה לתושבי השכונה), תקבל אפס נקודות בסעיפי התוכן, אולם תיבדק במבנה ובלשון. כל זאת בתנאי שהטקסט הוא למטרות שכנוע ועוסק בנושא פינת החי.	6,4,2,0
		ב. מבנה 1 (1) = מסגרת הכתיבה: מכתב (ולא תשובה לשאלה או תור בדיבור). הערה: אין חובה להציג פורמט של מכתב, אבל נדרש דיאלוג עם הנמען. 0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה.	1—0
		2 (2) = הטקסט כולל את הרכיבים הנדרשים במטלה: הצגת הבעיה, הבעת דעה מנומקת. 1 = חסר אחד מרכיבי המטלה: הבעת עמדה ללא הצגת ההצעה/ הבעת עמדה ללא הנמקה. 0 = הטקסט אינו עונה על הדרישה.	2—0
		3 (3) = הטקסט לכיד ומקושר (קשר לוגי לשוני בין משפטים ובין רעיונות). 1 = קישוריות חלקית. 0 = הטקסט אינו לכיד ואינו מקושר.	2—0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
		ג. לשון	
	פתוח לשון	<p>① אוצר מילים ומשלב לשוני</p> <p>= 2 אוצר מילים עשיר ומגוון ומשלב לשוני ההולם כתיבה.</p> <p>= 1 אוצר מילים דל/משלב נמוך/עירוב משלבים.</p> <p>= 0 לשון יומיומית.</p>	2-0
	פתוח לשון	<p>② מורפולוגיה ותחביר</p> <p>= 1 מבנה תקין של מילים ושל משפטים. התאמה במין, במספר וביידוע.</p> <p>= 0 הרבה שגיאות במבנה המשפט ובהתאם הדקדוקי.</p>	1-0
	פתוח לשון	<p>③ פיסוק</p> <p>= 1 שימוש נכון בסימני הפיסוק (ללא הקפדה על פסיק באמצע משפט).</p> <p>= 0 חסרים סימני פיסוק בטקסט.</p>	1-0
	פתוח לשון	<p>④ כתיב</p> <p>= 2 כתיב נכון (ללא התייחסות לכללי הכתיב המלא).</p> <p>אין להוריד נקודות על שגיאת כתיב אחת או על שגיאת כתיב חוזרת.</p> <p>= 1 עד ארבע שגיאות כתיב.</p> <p>= 0 מעל ארבע שגיאות כתיב.</p>	2-0
פרק רביעי: הטקסט השימושי – שמורת הטבע "אלוני אבא"			
21	פתוח הבנת המשמעות הגלויה	<p>= 2 תשובה הכוללת שתיים מבין התחנות האלה: שער השביל, קרחת היער הגדולה, חורש מעורב, נקודת תצפית. או שתיים מבין התחנות האלה: תחנה 1, תחנה 2, תחנה 3, תחנה 4.</p> <p>= 1 תשובה הכוללת תחנה אחת מבין הנ"ל.</p> <p>= 0 תשובה שגויה.</p>	2-0
22	ר"ב פרשנות	<p>= 4 תשובה נכונה: ① כי היער מיוחד, ויש להגן עליו.</p> <p>= 0 תשובה שגויה.</p>	4,0
23	ר"ב הבנת המשמע	<p>= 2 תשובה נכונה: ① האם אפשר לאסוף אבנים בשמורה?</p> <p>= 0 תשובה שגויה.</p>	2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
24	פתוח הבנת המשתמע	א. 1 = לדוגמה: — "חונים בכניסה לשמורה, בחניון לכלי רכב פרטיים ולאוטובוסים." — "חונים בחניונים סמוכים: ביער קריית אתא ובחניוני הגן הלאומי כרמל." — "חונים במקום שמסומן P במפה." 0 = תשובה סתמית, כגון "בחניה" או "בחניון"/תשובה שגויה.	1,0
	פתוח הבנת המשתמע	ב. 1 = לדוגמה: "ילד אינו צריך לשלם כדי להיכנס לשמורה כי הכניסה לשמורה היא חינם." 0 = תשובה שגויה.	1,0
25	ר"ב הערכה של התוכן	3 = תשובה נכונה: ③ למסור מידע ולהדריך את המבקרים בשמורת הטבע "אלוני אבא". 0 = תשובה שגויה.	3,0
26	פתוח מטה לשון	2 = תשובה הכוללת שלוש השלמות נכונות: 1. לקבוע 2. נצטייד 3. נוסד 1 = תשובה הכוללת השלמה אחת נכונה או שתיים. 0 = תשובה שגויה.	2—0
27	פתוח מטה לשון	3 = תשובה הכוללת השלמת שבעה או שמונה שמות תואר מתאימים. שמות התואר צריכים להתאים: א. מבחינת המשמעות. ב. במין, במספר וביידוע. דוגמאות לשמות תואר מתאימים לפי הסדר במבחן: • המעניינת • מיוחדות • רחוקות • נוחות • המוסתרת • רבים • נוח • מרהיב 2 = תשובה הכוללת השלמת ארבעה, חמישה או שישה שמות תואר מתאימים. 1 = תשובה הכוללת השלמת שניים או שלושה שמות תואר מתאימים. 0 = תשובה הכוללת השלמת שם תואר אחד מתאים/תשובה שגויה.	3—0

מספר הפריט	סוג הפריט	התשובה הנכונה ופירוט רמות הביצוע	טווח הציון לתשובה
28	פתוח פרשנות	<p>3 = תשובה הכוללת את דעת התלמיד בליווי נימוק מתאים המבוסס על דף המידע, לדוגמה:</p> <p>כדאי למשפחה לבקר בשמורה</p> <ul style="list-style-type: none"> – כי הכניסה לשם חינם. – כי יש בה יער טבעי ונדיר של עץ אלון. – כי ליד השמורה יש חניה מסודרת. – כי בשמורה יש מסלול הליכה מסודר. – כי דרגת הקושי של המסלול קלה. – כי משך הטיול בשמורה מתאים למשפחה המבלה יום בחיק הטבע. – כי יש בה יער טבעי נדיר של עץ אלון התבור, ומפני שלא נדרשים לשלם דמי כניסה. כמו כן, בכניסה לשמורה יש חניון לכלי רכב פרטיים ולאוטובוסים. <p>לא כדאי למשפחה לבקר בשמורה כי אי-אפשר להיכנס אליה ברכב.</p> <p>2 = תשובה הכוללת את דעת התלמיד בליווי נימוק הקשור לשמורות טבע בכלל ולא לשמורה המתוארת בדף המידע.</p> <p>לחלופין, התשובה מתייחסת לביקור ב"אלוני אבא", אך הנימוקים כלליים ואינם מבוססים על המידע שבטקסט, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> – "כי מעניין לטייל בשמורות טבע." – "לדעתי כן, כי זה מקום שמשפחות אוהבות לטייל בו ואפשר לעשות שם פיקניק, לשאוף אוויר צח, וזה מאוד בריא." – כדאי לבקר ב"אלוני אבא" כי הנוף שם יפה מאוד ונהנים שם." <p>0 = תשובה הכוללת את דעת התלמיד עם נימוק סתמי או נימוק לא רלוונטי, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> – "לדעתי כדאי שמשפחה תבוא לבקר כי זה משעשע לראות מה יש שם." – "זה כף!" <p>תשובה שגויה.</p>	3,2,0

2.ג הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים

כללי

מוצע כי המבחנים של כל כיתה ייבדקו בידי צוות המורים לעברית בבית הספר. כמו כן, מוצע שרכז המקצוע או רכז השכבה, או מי שימונה לצורך זה בידי מנהל בית הספר, ילווה את התהליך הזה. יש לבדוק את המבחנים בהתאם למחווון המצורף לעיל (ג.1) ובצמידות אליו.

כלי עזר לחישוב ולמיפוי הציונים של המיצ"ב הפנימי

כדי שיהיה אפשר לקבל תמונה בית-ספרית, יש לקבל החלטה אחידה בנוגע לכלי שימש את בית הספר לעיבוד הנתונים. יש להנחות את כלל המורים בבית הספר **להשתמש בכלי בית-ספרי אחיד לניתוח כל תוצאות המיצ"ב הפנימי: מנב"ס או מיצבית (אקסל)**. כדי להגיע לידי החלטה בית-ספרית יש להביא בחשבון את רמת המיומנות של כלל מורי בית הספר בכלי העיבוד השונים: השימוש בכלי האקסל מתאים למורים בעלי שליטה בסיסית בתוכנת אקסל, והשימוש במנבסון מתאים למורים בעלי מיומנות בסיסית בעבודה עם מרכיבים במנבסון. נוסף על הכלים הסטטיסטיים האלה, מצורף למחברות הבחינה כלי ידני לחישוב הנתונים – דף ריכוז ציונים לתלמיד – שיכול להיות שלב מקדים (כלי תומך) לפני הקלדת הנתונים למנבסון או לאקסל.

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי הספר שני כלים ממוחשבים לחישוב ציונים ולמיפוי הישגים: **מערכת המנב"ס, והמיצבית** שפותחה בידי ראמ"ה. הכלים האלה מחשבים את הציונים ברמת התלמיד באופן אוטומטי, וגם מספקים נתונים המשווים בין קבוצות תלמידים ותרשימים, ברמת הכיתה או ברמת השכבה. שני הכלים האלה מתאימים לבתי ספר שהעבירו את המבחן בשלמותו.

דף ריכוז הציונים הידני יכול לשמש שלב מקדים לפני ההקלדה למחשב, או אמצעי ידני לחישוב הציונים של התלמיד. להלן תיאור של כל אחד מהכלים.

א. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באמצעות מנב"ס ומנבסון

מערכת המנב"ס והמנבסון הותאמו להזנת הנתונים של מבחני המיצ"ב הפנימיים, והם כוללים ממשק המאפשר לבית הספר לקלוט את מבחני המיצ"ב הפנימיים ישירות למנבסון או למנב"ס, לשם הקלדת הציונים של "מבחני המיצ"ב". הציונים מוזנים במנב"ס/מנבסון **למרכיבי אירוע הערכה**, הזהים לשאלות במחברת הבחינה של ה"מיצ"ב הפנימי". תיעוד הציונים במנב"ס מאפשר הפקת דוחות השוואתיים ייחודיים ל"מיצ"ב פנימי" ושמירתם **כאירוע הערכה** המשתלב בתכנית ההערכה של בית הספר. להדרכה ולתמיכה אפשר לפנות למוקד השירות והתמיכה של מינהלת יישומי המנב"ס בימים א'–ה', בין השעות 07:30 – 22:30, וביום ו', בין השעות 07:30 – 14:00, בטלפון: **03-9298111**.
דוא"ל לתמיכה: moked-manbas@kishurim.k12.il
דוא"ל למידע כללי: manbas@manbas.k12.il
אתר האינטרנט של מינהלת יישומי המנב"ס: www.education.gov.il/manbas

ב. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באמצעות המיצבית

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי הספר "מיצביות-כיתתיות" ו"מיצביות-שכבתיות" בכל תחומי הדעת של המיצ"ב, לחישוב ולמיפוי ההישגים במיצ"ב הפנימי. המיצביות שפותחו בעבור כל אחד ממבחני המיצ"ב הפנימי הן קובצי אקסל שהותאמו למבנה הייחודי של כל מבחן. המיצבית מאפשרת לחשב את הציונים של תלמידי הכיתה/השכבה במבחן המיצ"ב הפנימי, והיא מציגה תמונת מצב של הישגי כיתה אחת או של הישגי כלל השכבה במבחן. המיצביות יפורסמו באתר ראמ"ה בכתובת: <http://rama.education.gov.il> בקטגוריה "מיצ"ב פנימי התשס"ח" בסמוך למועדי המיצ"ב הפנימי.

המיצביות יכולות להחליף או להשלים את העבודה עם דפי ריכוז ציונים ידניים, והן מיועדות למורים המיומנים בעבודה באקסל. למי שאינו מיומן בעבודה באקסל, מומלץ להשתמש בדפי ריכוז ציונים ידניים.

ג. בדיקת המבחן וחישוב הציונים באופן ידני

כדי לחשב את הציונים באופן ידני יש להיעזר בדף ריכוז הציונים הידני של כל תלמיד. דפי ריכוז הציונים מצורפים למעטפה (40 עותקים). ראו בעמ' 34–37 דוגמה לדף ריכוז ציונים מלא, שחושבו בו כל הציונים של תלמיד אחד, ודוגמה לדף ריכוז ציונים ריק. כלי זה הותאם להעברת המיצ"ב הפנימי, ונועד לאפשר למורי בית הספר לבדוק את המבחנים בדרך יעילה ונוחה.

להלן הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים באופן ידני:

1) הנחיות כלליות

- בדיקת השאלות במבחן לפי המחווון המצורף: אפשרויות הניקוד בכל סעיף ובכל שאלה מוגדרות מראש במחווון ומצוינות בהתאם לכך בדף ריכוז הציונים. יש לסמן בדף ריכוז הציונים את הניקוד לכל שאלה. להלן כמה דוגמאות:

דוגמאות:

שאלה 6 (פריט רב-בררה): תשובה נכונה של התלמיד, כפי שמפורט במחווון, תזכה את התלמיד בשלוש נקודות. אם התלמיד השיב נכון, יש להקיף את הספרה 3 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 6. אם התלמיד שגה או שלא השיב כלל על השאלה, הוא יקבל אפס נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 6.

שאלה 5 (פריט מורכב): התשובה הנכונה היא 4, 2, 1, 3 (הספרה 4 ליד המשפט הראשון). תלמיד שסידר נכון את המשפטים יקבל 4 נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 4 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 5. תלמיד שטעה ברצף (באופן חלקי או מלא), או שלא השיב על השאלה, יקבל אפס נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 5. אין אפשרות לתת ניקוד חלקי על שאלה זו.

שאלה 28 (פריט פתוח): תשובה מלאה של התלמיד כוללת את דעת התלמיד ונימוק מתאים, כפי שמפורט בדוגמאות שבמחווין. תשובה כזאת תזכה את התלמיד בשלוש נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 3 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתחייסת לשאלה 28. תשובה חלקית, כפי שמפורט במחווין, תזכה את התלמיד בשתי נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 2 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתחייסת לשאלה 28. אם התלמיד לא השיב על השאלה, או שהשיב תשובה שגויה, הוא יקבל אפס נקודות. במקרה זה, יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתחייסת לשאלה 28.

משימה 20 – משימת הבעה בכתב של טיעון ושכנוע על סמך גריין נתון (פריט פתוח): ההערכה נעשית על-פי שלושת הממדים: תוכן, מבנה ולשון. בכל אחד מן הממדים האלה יש לבחון כמה מרכיבים (כפי שמפורט במחווין). יש לתת ניקוד לכל מרכיב בנפרד. אם התלמיד לא עמד במשימה של אחד מן המרכיבים, הוא יקבל אפס נקודות במרכיב הזה, ובמקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, במקום המתאים למרכיב הנ"ל.

- המבחן כולל שאלה נוספת (19כ) שהיא שאלה בהבנת הנקרא, **הנבדקת גם בהבעה בכתב**. ההערכה בשאלה הזאת היא **הערכה הוליסטית** (בלי הפירוט של תוכן, מבנה ולשון), בסולם של 0-3.
- **מטה לשון** – מאחר שהציון של כל תלמיד במטה לשון מבוסס על מספר קטן יחסית של פריטים, ציון זה עלול, במקרים מסוימים, לא לייצג נאמנה את רמת השליטה של התלמיד. לפיכך, מומלץ להצליב את המידע עם הערכות פנימיות אחרות שהועברו בכיתה באותו תחום.
- דין שאלה שלא ענו עליה כדין תשובה שגויה. בשני המקרים התלמיד יקבל אפס נקודות. עם זאת, מומלץ שהמורה ינהל רישום של שאלות שהתלמידים לא השיבו עליהן. כך הוא יוכל ללמוד מהן על נושאים שהכיתה מתקשה בהם או שלא למדה אותם.

(2) הנחיות לחישוב ידני של הציון לתלמיד בכל נושא במבחן

בעבור כל תלמיד יש לחשב את הציון בכל אחד משלושת התחומים הבאים בנפרד: **הבנת הנקרא**, **הבעה בכתב ומטה לשון**. מחשבים את הציון בכל תחום על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד באותו תחום (השאלות בכל תחום מופיעות בטורים נפרדים בדף ריכוז הציונים לתלמיד).

(3) הנחיות לחישוב ידני של הציון הכולל במבחן

הציון הכולל במבחן מחושב על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד בשלושת התחומים. טווח הציונים נע בין 0 ל-100.

4 הנחיות לשימוש בדף המיפוי הכיתתי ולחישוב מדדים כיתתיים

- דף המיפוי הכיתתי המופיע בהמשך נועד לאפשר את חישובם של המדדים הכיתתיים ברמת הפריט, ברמת התחום וברמת הציון הכולל של המבחן. בתום בדיקת המבחנים מומלץ להעתיק את הציונים של כל תלמיד בפריטים המשתייכים לאותו תחום, ואחר כך לחשב את הציון הממוצע של כל התלמידים בכיתה ברמת הפריטים, ברמת התחומים וברמת המבחן כולו.
- שימו לב כי בדף המיפוי הכיתתי הפריטים מסודרים לפי התחומים: הבנת הנקרא, מטה לשון והבעה בכתב, ולא לפי סדר השאלות. לנוחיות הבדיקה, מומלץ לצלם את שני העמודים 38 – 39 על דף A3.
- נתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות) אינם כוללים תלמידים המקבלים תמיכה מתכנית השילוב ועולים חדשים. לכן, כדי להשוות את הממוצע הכיתתי לנתונים האלה (כאשר הם יתפרסמו), יש לחשב את הממוצע הכיתתי בלי קבוצות התלמידים האלה.
- כמו כן, מומלץ לחשב ממוצע כיתתי הכולל תלמידים בעלי לקויות למידה וממוצע כיתתי שאינו כולל את התלמידים האלה, בעיקר אם תנאי ההיבחנות שלהם שונים בתכלית.

3.ג השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)

ראמ"ה תפרסם את נתוני קבוצות השוואה על סמך התוצאות של בתי הספר שנבחנו במבחן המיצ"ב החיצוני. בית הספר יוכל להשוות את הישגיו להישגים של בתי ספר דומים. הסברים בנוגע להשוואה זו יפורסמו באתר האינטרנט של ראמ"ה בעוד כמה חודשים. זכרו, אם תחליטו לערוך שינויים כלשהם במבחן (במבנהו או באופן העברתו, באופן הערכתו), לא תוכלו להשוות את הישגים שלכם לנתוני קבוצות השוואה.

דף ריכוז ציונים לתלמיד - עברית לכיתה ה'

דוגמה למילוי דף ריכוז ציונים לתלמיד (לחישוב ידני) - עברית לכיתה ה'

שם התלמיד/ה: _____ י"א _____ כיתה: ה

יש לסמן את מספר הנקודות שקיבל התלמיד בכל שאלה בהתאם למפורט במחווך.

השאלה					הבנת הנקרא					מטה לשון					הבעה בכתב					
שאלה 1			3	2	1	0														
שאלה 2			3			0														
שאלה 3											1	0								
שאלה 4א						1	0													
שאלה 4ב						1	0													
שאלה 4ג						1	0													
שאלה 4ד						1	0													
שאלה 5			4																	
שאלה 6			3																	
שאלה 7			3			0														
שאלה 8			3																	
שאלה 9			3			1	0													
שאלה 10			3																	
שאלה 11				4		2														
שאלה 12א						1	0													
שאלה 12ב						1	0													
שאלה 12ג						1	0													
שאלה 13			3																	
שאלה 14			3																	
שאלה 15						2														
שאלה 16						2	1	0												
שאלה 17				4																
שאלה 18			3																	
שאלה 19			2			1	0													
שאלה 19כ						3	2	1	0											
שאלה 20א			3			2														
שאלה 20א2				4																
שאלה 20ב1						1														
שאלה 20ב2						2														
שאלה 20ב3						1														
שאלה 20ג1						1														
שאלה 20ג2						1														
שאלה 20ג3						1														

השאלה				הבנת הנקרא				מטה לשון				הבעה בכתב			
שאלה 4ג20															
שאלה 21															
שאלה 22															
שאלה 23															
שאלה 24א															
שאלה 24ב															
שאלה 25															
שאלה 26															
שאלה 27															
שאלה 28															

$\frac{(8)}{10} \times 100$ <u>80</u> %	$\frac{(17)}{23} \times 100$ <u>74</u> %	$\frac{(54)}{67} \times 100$ <u>80</u> %	ציונים באחוזים
ציון במטה לשון	ציון בהבעה בכתב	ציון בהבנת הנקרא	
ציון סופי <u>79</u> נק' (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בהבעה בכתב ובמטה לשון)			

הבעה בכתב						מטה לשון				הבנת הנקרא				השאלה
0	1													שאלה 3ג20
0	1	2												שאלה 4ג20
										0	1	2		שאלה 21
										0			4	שאלה 22
										0		2		שאלה 23
										0	1			שאלה 24א
										0	1			שאלה 24ב
										0			3	שאלה 25
						0	1	2						שאלה 26
						0	1	2	3					שאלה 27
										0		2	3	שאלה 28

$\frac{(\quad)}{10} \times 100 \quad \_\_\_ \%$	$\frac{(\quad)}{23} \times 100 \quad \_\_\_ \%$	$\frac{(\quad)}{67} \times 100 \quad \_\_\_ \%$	ציונים באחוזים
ציון במטה לשון	ציון בהבעה בכתב	ציון בהבנת הנקרא	
_____ נק' (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בהבעה בכתב ובמטה לשון)			ציון סופי

הבעה בכתב										מטה לשון					הבנת הנקרא												
ציין ממוצע בתחום	20 ג4	20 ג3	20 ג2	20 ג1	20 ב3	20 ב2	20 ב1	20 א2	20 א1	19 כ	ציין ממוצע בתחום	27	26	16	15	3	ציין ממוצע בתחום	28 III	25 IV	24 ב II	24 א II		23 II	22 III	21 I		
																											2
																											3
																											4
																											5
																											6
																											7
																											8
																											9
																											10
																											11
																											12
																											13
																											14
																											15
																											16
																											17
																											18
																											19
																											20
																											21
																											22
																											23
																											24
																											25
																											26
																											27
																											28
																											29
																											30
																											31
																											32
																											33
																											34
																											35
																											36
																											37
																											38
																											39
																											40

ממוצע כיתתי לכל התלמידים: _____

ממוצע כיתתי ללא תלמידים משולבים ועולים: _____

אנשי קשר

טלפונים	שם איש/אנשי קשר
050-4173312	אסתר רוזן
054-5709318	שני בראון
054-5888230	אורית כהן

755